

Декамерон одного села

КУПИТИ

Дебютна збірка авторки з волинсько-подільського погра-ниччя — трагікомічна сага південноволинського села, що роз-криває його побут, стремління, історичні події та людські долі упродовж сотні років: від початку ХХ століття до наших днів. Читач матиме насолоду від неповторного колориту характерів та говірки волинян, зануриться в трагічні й комічні перипетії подій, інтригуючим осердям яких є стосунки між чоловіками й жінками. Для широкого кола поціновувачів сучасної української прози.

Марія Лавренюк

ДЕКАМЕРОН ОДНОГО СЕЛА

Марія Лавренюк

ДЕКАМЕРОН ОДНОГО СЕЛА

 **Богдан**
НК

Лавренюк М.

Декамерон одного села : новели / М. Лавренюк. – Тернопіль :
Навчальна книга – Богдан, 2012. — 112 с.

ISBN 978-966-10-7465-0

Дебютна збірка авторки з волинсько-подільського пограниччя – трагікомічна сага південноволинського села, що розкриває його побут, стремління, історичні події та людські долі упродовж сотні років: від початку XX століття до наших днів. Читач матиме насолоду від неповторного колориту характерів та говірки волинян, зануриться в трагічні й комічні перипетії подій, інтригуючим осердям яких є стосунки між чоловіками й жінками.

Для широкого кола поціновувачів сучасної української прози.

*Охороняється Законом України про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу видавця.*

ПЕРЕДМОВА

Однією із найбільш характерних рис літературного життя Південної Волині кількох останніх десятиліть стало «поетичне краєзнавство». Підвалини цього явища були закладені ще новелами та романом «Волинь» Уласа Самчука, проте остаточно воно оформилось у вісімдесятих роках минулого століття. Серед знаних ширшому читацькому загалу авторів, які віддали данину цьому жанру, варто назвати Георгія Петрука-Попика і Григорія Дем'янчука, Степана Бабія і Євгена Шморгуна, Олександра Ірванця і Петра Сороку.

З виходом у світ циклу новел Марії Лавренюк «Декамерон одного села» скарбниця волинського «поетичного краєзнавства» поповнюється ще одним коштовним придбанням. Втім, ця книга обіцяє стати цікавою не тільки жителям одного регіону. Крізь позірну приземленість авторка циклу відображає теми і проблеми, важливі й потрібні читаючому загалу усієї України.

І робить це свіжо і самобутньо. У ряді відгуків, які з'явилися після дебюту Марії Лавренюк в пресі та на літературних сайтах, її назвали і «онучкою Стефаника» і «Камаєвим у спідниці». Але, як усяке порівняння, ці співставлення відображають тільки частину самостійного творчого феномену. Характерними рисами письма Марії я б визначив здатність бачити надзвичайне у буденному і вміння знаходити точки дотику непокінченого.

Зокрема, стилістику «Декамерону» можна назвати цілком традиційною, проте спирається вона на цілком сучасні, стрімкі принципи створення образу і передачі сюжету, притаманні скоріше кінодраматургії, аніж звичній прозі. Вже перші штрихи кожної новели повністю занурюють читача у її світ. Незалежно від часу дії, означеного в кожному тексті тонкими, але точними деталями, для нас події відбуваються «тут і зараз», тримаючи в емоційній напрузі до фіналу, несподіваного на перший погляд, проте глибоко вмотивованого і тому цілком закономірного.

Захоплює й емоційна поліфонія більшості новел циклу. З одного боку я б наважився охарактеризувати звучання «Декамерону одного села» як суворий реалізм. Один із лейтмотивів збірки – це спокійний сум, який можна вважати, вибачайте за модне словечко, ментальним прокляттям волинського села. Сум цей несуть із собою не тільки світові війни та революційні катаклізми. Автору сумно і через те, що чоловіки не розуміють ні своїх жінок, ні дітей, коли вони ладні продати свою «кращу половину» за кілька мішків збіжжя («Продаж»), а жінки заради розваги, чи, скоріше, розради скачуть по дурному з чужим чоловіком у «гречку», точніше в соломі («Гламур в соломі»). І потрібно довести ситуацію до трагічного абсурду («Справна») чи абсурду трагікомічного («Гербова печатка»), щоб стіна між обома статями чи батьками й дітьми почала потроху зникати.

Найбільше мене вразило оповідання «Супроти смерті». Тут спокійно, знову ж таки – без надриву, на прикладі однієї сім'ї показаний трагізм ситуації, в якій опинилося волинське село під час Другої світової війни. І водночас, незважаючи на трагічний контекст, оповідання є оптимістичним. Бо тут глибоко людське допомагає здолати смерть.

І це – другий лейтмотив збірки. Показуючи життя, яким воно було й залишається, автор не втомлюється нагадувати нам про те, яким воно повинне бути. Випадок нечастий у сучасній «жіночій прозі»: Марія хоч трошки, та любить усіх своїх героїв. Навіть тих, кого не люблять її головні героїні. Більшість новел завершуються таким собі гепі ендом, коли добро перемагає зло, а правда – кривду. І хай цей гепі енд теж часом не вельми веселий, все ж він вселяє надію: волинське село, попри всі свої проблеми, має шанс на виживання.

Однією з передумов цього може служити і той добрий гумор, яким щедро приправлені

новели. Без глузування, з людяною, хіба трошки іронічною, посмішкою авторка показує нам і зворотню сторону історичних подій, які не так давно пафосно й однозначно іменувалися героїчними («Джерело Революції»), і мелодраматичні перипетії власної юності, що припала на добу перших серіалів і тотального дефіциту («Плаття»). Окремі фрази з новел цього циклу мають усі шанси відірватися від оригіналу і крилато полинути у фольклорний вжиток.

Втім, не хочу позбавляти читача радості відшукати їх для себе самостійно. Книгу, яку Ви тримаєте в руках варто відкрити, щоб прочитати.

І придбати, щоб перечитувати.

Петро Кралюк,
член НСПУ, доктор філософських наук

Як цілий світ в росинки кришталі
Виблискує на кінчику зела,
Так і життєпис цілої землі
Відлунює в історіях села.

Сергій Синюк

ПАЛИКОПА

Дзенькіт коників в посірілій траві ллється на одній високій ноті. Заглушує скрип драбиняка, що сунеться по дорозі й пирхає м'якою пилюкою. Коні йдуть почвалом, хіба інколи, як уп'ється гедзь, форкають і відганяють жалючу комаху. Гедзь із двиготом відлітає і знову впивається в бік бідного роботяги.

Сак везе снопи з поля. Кілька днів і ночей вони з Антошкою жали пшеницю. Спали мало. Треба за погоди пшеничку зібрати, бо зима спитає, де літо було.

Драбиняк хитається, Сакове обличчя, схоже на порепаний житній буханець, присипане пилюкою, як борошном, схиляється на груди. Повітря важке, гаряче, наповнене медом, запахом свіжої соломи. Небо – розжарена піч. А сонце хилиться до заходу. Таке жовте і велике – на півнеба. Пашить жаром.

Ззаду здійсмається курява. До драбиняка наближається табунець коней. Поганяє їх хлопчина верхи на сірій в білих зірках кобилі.

– Дядьку! Тут коняка моя не йшла? – то братів синок, Омелько. Коня, певно, пропас. Добре, що Сакові в роботі. Бо цей лоботряс і їх пропас би.

– Не-є, – розтягує втомлено Сак.

– Десь поділась... я вже додому збирався. Полічив – були всі, а як виїхав за Кузічину – дивлюсь: одної не хватає. Може, вперед пішла? – з надією в голосі питає Омелько і злякано лупає синіми очима.

– Не бачив... – стомленому Сакові не до розмов. Та й біда небожа його не обходить.

Омелько минає дядька, жене табунець далі, вертячи головою.

Дорога йде під церквою. Високий шпиль і баню дзвіниці видно далеченько. Покриті бляхою, вони тьмяно відблискують в гарячих сонячних променях, Здається, що ото зараз оловом стечуть на червону цеглу фігурних стін.

– Чого не був на службі, Саку? – отець Іван проходжуються собі після обідньої трапези. – Священномученіка і Целителя Пантілімона нині. Чи забув, грішнику?

Слова отця помалу повертають Сака з дрімоти.

— Добридень, батюшка, — ввічливо кланяється він із висоти воза. — Та ото пшеничку жав й не впорався до служби. Простіть, отче, — коні почвалом минають отця Івана. Сак не спиняє їх, бо не хоче слухати приготовлену для нього ка́зань.

Антошка хитає головою.

— Треба було піти.

— Якби я заробляв так, як він, я б кожен день ходив, — відповідає Сак. — А от копиці згорять на полі — буде тобі! Паликопа! Як не забрати з поля збіжжя — зараз спалить!

Біля Святого Яна гурт людей радісно гиче. Патлатий циган, зібравши з селян, хто що приніс, пообіцяв зробити чудо — пролізти крізь середину колоди! Одні вірять, другі ні. Циган складає зібране на купу. Трясе головою — сережка миготить у чорному волоссі. Змахує квітчастими рукавами — на пальцях зблискують персні. І поліз...

Гурт враз замовкає, перестає дихати і ворушитись. Тільки очима проводжають цигана. Вже до пояса вліз ром у саму середину колоди. «О-о-о...» — тільки дехто й зміг видихнути.

Дядько Сак якраз під'їхав із західної сторони і бачить колоду з другого боку.

— Чого роти пороззявляли? Дурить циганва — а ви й раді?

— Він в середину колоди лізе! Диви! — видихає сусід Ананько.

— Ага! Ззаду, за колодою повзе! — регоче Сак. — Чи вам усім повилазило? Ото диво! Дурять вас — а ви ще платите!

— А ти такий хитрій?! — зривається на рівні ноги циган. — Дивись на своє! В тебе... снопи горять!

Червоні квіти на сорочці танцюють, блискає в очі золото, зливається з сонцем. Сак різко обертається і волає не своїм голосом:

— А-а-а!!! Горить!

— Ай, Бозюньцю! — злітає з воза Антошка.

— Розпрягай коней! Гаси снопи! — кричить Сак, знімаючи упряж зі зляканих коней.

— А-я-я-й, ратуйте, людоньки! — верещить Антошка, стягаючи снопи з воза. — Горимо!

— Га-га-га! — реготить натовп.

— Дядьку Саку, ви моєї кобили не ба...чи...ли?.. — Омелько вже встиг загнати коней додому і вертається назад, шукаючи пропасену кобилу. —

Що ви, дядьку? Нашо ви?... – Сині очі небожа ледь не лізуть аж за руді вії.

– Крути воду! Кажу, воду давай! – Сак, вискочивши на віз, розметує снопи врізнобіч.

Омелько зіскакує з коня. Не зрозумівши, що діється, біжить до криниці витягати воду. За ним і тітка Антошка хапається за корбу. Різкими ривками в дві руки витягають відро. Тітка тягне його (добре, що ланцюга вистачило) та плюх воду на віз зі снопами. Кидає відро в криницю, знову викручує. Сак зняв сорочку. І давай молотити снопи.

– Тітко, ви здуріли? Нашо воду лєте?!

Омелько підбігає до воза, сіпає дядька за штанину. Той відгаркується:

– Туши збіжжя!

– Яке збіжжя?

– Ге-ге-ге!!! – реве натовп.

– Снопи горять! Мій хліб ратуй, безтолоч!

– То їм циган полуду наслав! – заходиться сміхом Ананько.

Сак обертається на людей і бачить перекошені реготом пики сусідів.

– Дядьку, ніц не горить! Шо вам робиться?! Ви здуріли? Тітко, не лийте! – але вода з відра обдає Сака, мочить снопи на возі.

Сак обертається до снопів. Мокре, потолочене збіжжя на возі, розкидане в дорожній пилюці, в калюжах... Обертається на людей. Ананько тримає переляканих коней:

– Злазь, Саку, злазь, звідси подивись. Нічого не горить.

Сак вже бачить, але не вірить. Антошка лє на нього третє відро води.

– А щоб тебе!!! Антошко, стій!!! То полуда! Циган!!! – трясє кулаками над головою. – Де пройдисвіт?!

А цигана не стало, як тої полуди. Не стало і зібраного людьми...

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.



КУПИТИ